

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції:**

**«СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ
ВЧЕНИХ У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНИХ
ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК»**

1-2 березня 2019 року

ЧАСТИНА I

Київ
2019

УДК 37.01+159.9(063)

С91

Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 1-2 березня 2019 року). - К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. - Ч. 1. - 120 с.

УДК 37.01 + 159.9(063)

С91

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Боса І. О.

БЛАГОДІЙНІ МИСТЕЦЬКІ ВЕЧОРИ ТА ВИСТАВКИ ЄЛИСАВЕТГРАДА
(НИНІ - КРОПИВНИЦЬКИЙ) НАПРИКІНЦІ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТ.
(СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ).....7

Гоголь Н. В.

ГЕНЕЗА ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У МЕТОДИЦІ
НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....11

Гук Л. І.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТЬ «ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ»,
«ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ», «ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА».....14

Крапивний Я. М.

ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАДИГМИ ЗМІСТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
У СПАДЩИНІ РЕЛІГІЙНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ
ДІЯЧІВ ХVІІ-ХVІІІ СТ.....16

Махновець Ю. А.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ
ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....20

Мелешко І. В.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА (ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ).....23

Олексієнко В. В.

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ С. Ф. РУСОВОЇ ЩОДО ВИХОВАННЯ
КОМІ ПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....25

Олізько О. В.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
НА ЄЛИСАВЕТГРАДЩИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ
ХІХ - НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....29

Черкашин С. В.

ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА
ТА ЗМІНА ПАРАДИГМИ НІМЕЦЬКОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.....32

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Винник В. Д.

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ
СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ.....36

Черкашин С. В., кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри німецької філології

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЗМІНА ПАРАДИГМИ НІМЕЦЬКОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

Західне суспільство позиціонує себе як «інформаційне суспільство» або суспільство знань. Самий концепт «суспільство знань» акцентує пріоритетність знань та освітніх концепцій, проте на тлі абсолютизації інформаційних технологій, котрі пронизують усі сфери життя модерного суспільства, виникає загроза або втрати знань, або їх руйнівного впливу на суспільство в цілому і на університетську освіту зокрема. Існування такої загрози створюють ситуацію невизначеності та нестабільності в суспільстві або навіть його деградації. Як відомо, обсяг знань постійно зростає, а самі вони дуже швидко застарівають, що призводить до ускладнення їх структури та змісту. Таке ускладнення відбивається безпосередньо на галузі університетської освіти і вимушує спільноту науковців і викладачів усвідомлювати гостру необхідність у трансформації та постійному реформуванні галузі освіти з метою приведення її можливостей у відповідність до вимог суспільства.

Проте започаткована наразі технократична трансформація університетської освіти і науки у рамках Болонського процесу підвищує ризик руйнації університетської освіти, у т. ч. класичної, через поширення, зокрема, дистанційного навчання. Його форсоване впровадження посилює небезпеку перетворення університетів виключно у постачальників навчального матеріалу і тестових завдань для студентів в режимі онлайн і до витискання із цієї сфери процесів викладання і наукових досліджень. У цьому контексті перед університетом як соціокультурним освітнім закладом постає проблема прогнозування і запобігання можливим екзистенціальним ризиків. Для цього університет має або радикально змінити свою концепцію, або побудувати нову парадигму університетської освіти, не дивлячись на те, що такі різкі зміни теж приховують у собі небезпеку загибелі європейського університету як освітнього закладу, насамперед, через занадто інтенсивну уніфікацію діяльності цих вишів і втрату ними національної ідентичності.

Проте в умовах інформаційного суспільства та в контексті Болонського процесу, котрий має на меті стандартизацію і уніфікацію європейської університетської освіти, виникає небезпека розчинення університету у новому ландшафті наднаціональної вищої освіти та втрати зокрема німецьким університетом свого особливого елітарного статусу у системі німецької вищої освіти, що може призвести також до втрати Німеччиною її цивілізаційно-культурної ідентичності. Створення уніфікованих і стандартизованих наднаціональних форм життя (т. зв. «макдональдизація»), в т. ч. у сфері вищої освіти, відбувається на

базі принципу вузько-технологічного детермінізму. Цей принцип є базовим для технократичної концепції створення ідеальної моделі суспільства і в т. ч. ідеальної системи освіти. Проте надмірна уніфікація і стандартизація, посиленна утилітарна орієнтація університетської освіти і науки та впровадження у їх діяльність ринкових механізмів переслідують не стільки інтереси людей, як інтереси міжнародних корпорацій. Ці процеси можуть призвести до вихолощення наукового характеру університетської освіти, до втрати її гуманістичної спрямованості та руйнації різноманіття освітнього простору як гарантії сталого розвитку цієї галузі у європейських і світових масштабах.

Якщо в умовах індустріального суспільства цінність знань полягала в тому, що вони сприяли формуванню стосунків між учителем, учнем і самими знаннями. Це забезпечило певне дистанціювання суб'єктів пізнавальної діяльності від об'єкта знань і актуалізувало вимогу до значущості набутих знань для суб'єктів пізнання. Провідна концепція німецької університетської освіти, актуальна для епохи індустріалізації німецького суспільства і для епохи його сталого індустріального розвитку, виходила із того, що навчання індивідів та їх залучення до наукових досліджень в єдності цих обох процесів мусять уможливити успішність і навчання, і дослідження, а також забезпечити їх протидію як зайвому об'єктивізму, так і зайвому суб'єктивізму. Окрім того, наукові знання відіграли певну роль у формуванні не тільки суб'єктивності, але й сприяли виникненню єдиної для всіх індивідуумів, котрі пізнають навколишній світ, об'єктивної реальності, фактична значущість якої надавала водночас вагомості науковим теоріям. Позиціонування індивідуума в суспільстві та можливість успішного професійного життя залежали саме від цієї форми знань.

У сучасному суспільстві знання все більше стає домінуючим фактором виробництва і в той же час не сприймається як відображення реальності [12]. Знання все більше оцінюють через їх аспекти корисності і розглядають з позиції їх функціональності, урахувавши їх здатність до вирішення певних проблем [9; 14]. З утилітарної точки зору вагомість знання для суб'єктів стає дедалі більш зовнішньою. Отримання корисних для подальшого життя знань не означає набуття знань, вагомих для власного життя, проте зводиться до набуття знань, котрі потрібні для виживання, тобто актуальних і функціональних. Вагомість знань для індивідуумів зміщується від їх змісту до їх функціональної корисності, від індивідуальної споживної вартості до соціально рівноцінної мінової вартості на ринку праці.

З цим пов'язана ідея про можливість переорієнтації виробництва знань на їх суспільну корисність та ефективність і вимір їх якості шляхом застосування економічних критеріїв. Звичайно, таке перетворення знань і зрушення в їх значущості мають певні наслідки для освіти, а також для позиціонування сучасного університету. Наслідки такого зміщення акцентів для освіти очевидні: для того, хто сприймає знання як засіб соціального виживання, воно не має значущості для формування особистості, але також на основі його власних стандартів. Завдання університету полягає у сприянні науковій освіті, котра має сформувати відповідні навички ситуаційного судження. Ці навички не можуть сфо-

рмуватись без знань, але вони не можуть бути замінені знаннями. У тому випадку, якщо дослідження також спрямовано на корисність і відсуває на задній план наукові критерії його істинності, а на перший план висуває його корисність, то єдність досліджень і навчання, котре є головним принципом концепції німецької університетської освіти, автором якої був В. фон Гумбольдт, стає в цьому випадку зайвою.

Наукова освіта передбачає в цьому сенсі набуття здатності до рефлексії, відкритості і здатності брати участь в комунікації, в проблемно-орієнтованому і критичному придбанні знань, під час якого індивідуум робить помилки і визнає факт їх наявності. Позиція мислячого індивідуума повинна бути заснована на уявленні про те, що його актуальні знання підлягають перегляду в зв'язку з появою нових наукових даних. Його ж комунікація з іншими індивідами формує його власну ідентичність і може її змінювати, в тому числі і характер поглядів, їх масштаби, теми, відносини. Логіка і динаміка наукової освіти передбачає, що суб'єкти пізнання здатні до проблематизації специфічних для предмета знань і пов'язаних з ними зразків професійної орієнтації.

Освіта, котру набув індивід, уможливорює пошук переконливих аргументів у процесі власних проблемно-орієнтованих роздумів або здійснення систематичних досліджень, що передбачає відкрите ознайомлення з науковою літературою та участь в дискусіях за певною тематикою. Таке критичне ставлення до знань навряд чи може сформуватись в умовах набуття студентами не стільки знань, скільки умінь та навичок у вигляді ключових кваліфікацій. У такий спосіб студенти одержують не повну освіту, а лише напівосвіту, котра зводиться тільки до одержання диплома і до подальшого вступу в «реальне практичне життя» за обраною спеціальністю. У цьому випадку великі сумніви викликає наявність у молодого професіонала здатності, тобто навичок і умінь до критичного науковому оцінювання явищ в галузі його подальшої професійної практичної діяльності.

Застосування в сучасних умовах неоліберальної технократичної концепції набуття знань та одержання освіти викликає ризики того, що ці актуальні зміни завдаватимуть шкоди науковому характеру освіти і стимулюватимуть появу і поширення неоліберальної напівосвіти. Актуальні реформи університетської освіти є абсолютно необхідними, невідкладними і доцільними. Однак вони можуть мати негативні наслідки у вигляді вихолощення змісту вищої освіти і перетворення університетів у професійні школи. Сучасна криза університету видається кризою знань та освіти. Вона посилюється політичними та економічними проблемами, але викликана не тільки ними. Тому є потреба у розробці модерної парадигми університетської освіти, яка дозволить університету сконструювати своє майбутнє, виходячи з нового взаємозв'язку між знаннями, освітою, дослідженнями та вченням. Хоча залишається враження, що базові елементи університетської концепції В. фон Гумбольдта мають бути остаточно списані в німецькому університетському середовищі, проте свобода досліджень і навчання, а також їх єдність все ще здаються багатьом німецьким науковцям незамінними цінностями. Але свобода дослідження та викладання, а

також їх комунікативна матриця та зв'язок мають бути переформатовані, що є очевидним для німецької університетської спільноти.

Література:

1. Stehr N. Arbeit, Eigentum und Wissen. Zur Theorie von Wissensgesellschaften. - Suhrkamp. Frankfurt / M, 1994. - 345 S.
2. Wimmer M. Bildungsruinen in der Wissensgesellschaft. Anmerkungen zum Diskurs über die Zukunft der Bildung. S. 45 - 68. In: Ingrid Lohmann. Die verkaufte Bildung. - Leske + Budrich Verlag, 2002.-245 S.

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

Міжнародної науково-практичної
конференції

«СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ
ВЧЕНИХ У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІЧНИХ
ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК»

1-2 березня 2019 року, м. Київ

ЧАСТИНА I

Видавник: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології»
Поштова адреса редакції: 04108, Київ, а/с 62
Електронна пошта: office@knopp.org.ua сайт: www.knopp.org.ua
tel: 38 066 699 58 42

Підписано до друку 05.02.2019 р. Здано до друку 06.02.2019 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 6.98.
Тираж 100 прим. Зам. № 0602-19.